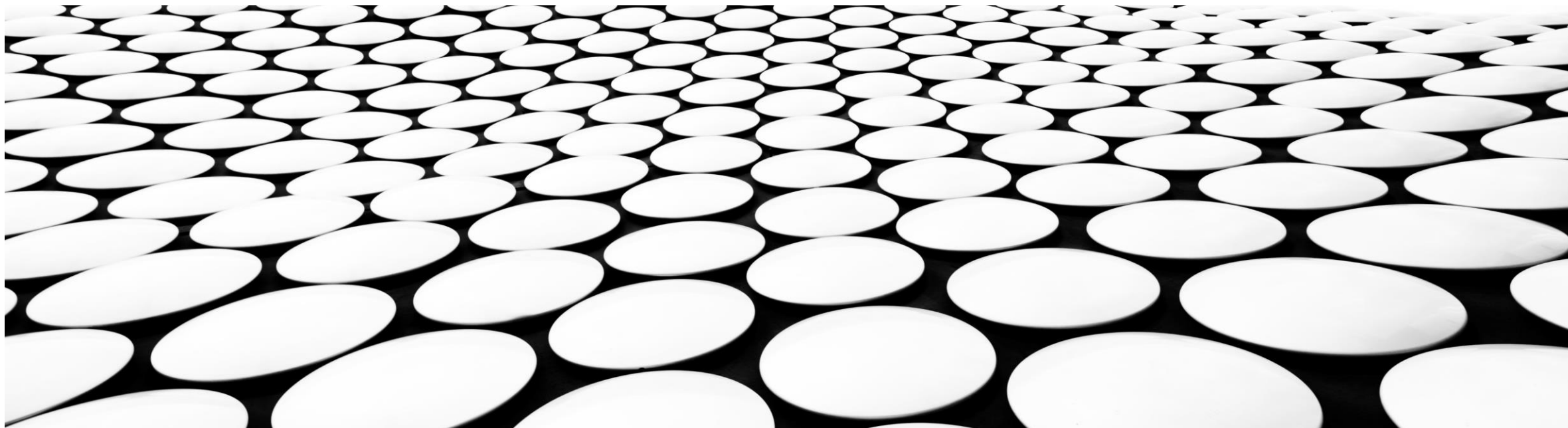

ΤΕΕΑΠΗ

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Γ'ΕΞ.



Ρογδάκη Αγλαΐα

Εκπαιδευτικός Καλλιτεχνικών Σπουδών

MSc Επιστήμες της Αγωγής / Εκπ/ση Ενηλίκων

Στο πλαίσιο του εργαστηρίου του μαθήματος:
“Δια Βίου Μάθηση και Εκπαίδευση”



Υπεύθυνος καθηγητής:
κ. Καραλής Θανάσης



Δια Βίου Μάθηση Τί είναι??

Σε ποιους απευθύνεται ??

Η ΔΒΜ είναι η συνεχής εκπαίδευση που παρέχεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου, καλύπτοντας την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη, καθώς και τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων.

Ενήλικος και ενηλικιότητα

Πώς προσδιορίζεται??

Ο όρος «ανάπτυξη»

αναφέρεται στο :

πώς αναπτύσσονται,
προσαρμόζονται και αλλάζουν
οι άνθρωποι στη διάρκεια ζωής

Είναι μια συνεχής διαδικασία,
σωματικής,

κοινωνικό-συναισθηματικής,
γνωστικής, γλωσσικής και
ανάπτυξης της προσωπικότητας



Στάδια Γνωστικής Ανάπτυξης κατά τον Piaget

Ηλικία

Στάδιο Γέννηση έως 2 ετών

2 έως 6 ετών

6 έως 12 ετών

12 έως 19 ετών

Αισθητηριοκινητικής νόησης

Προλειτουργικής νόησης

Συγκεκριμένων νοητικών λειτουργιών

Τυπικών νοητικών - αφαιρετικών
λειτουργιών

Ενήλικος και ενηλικιότητα

Πώς προσδιορίζεται??

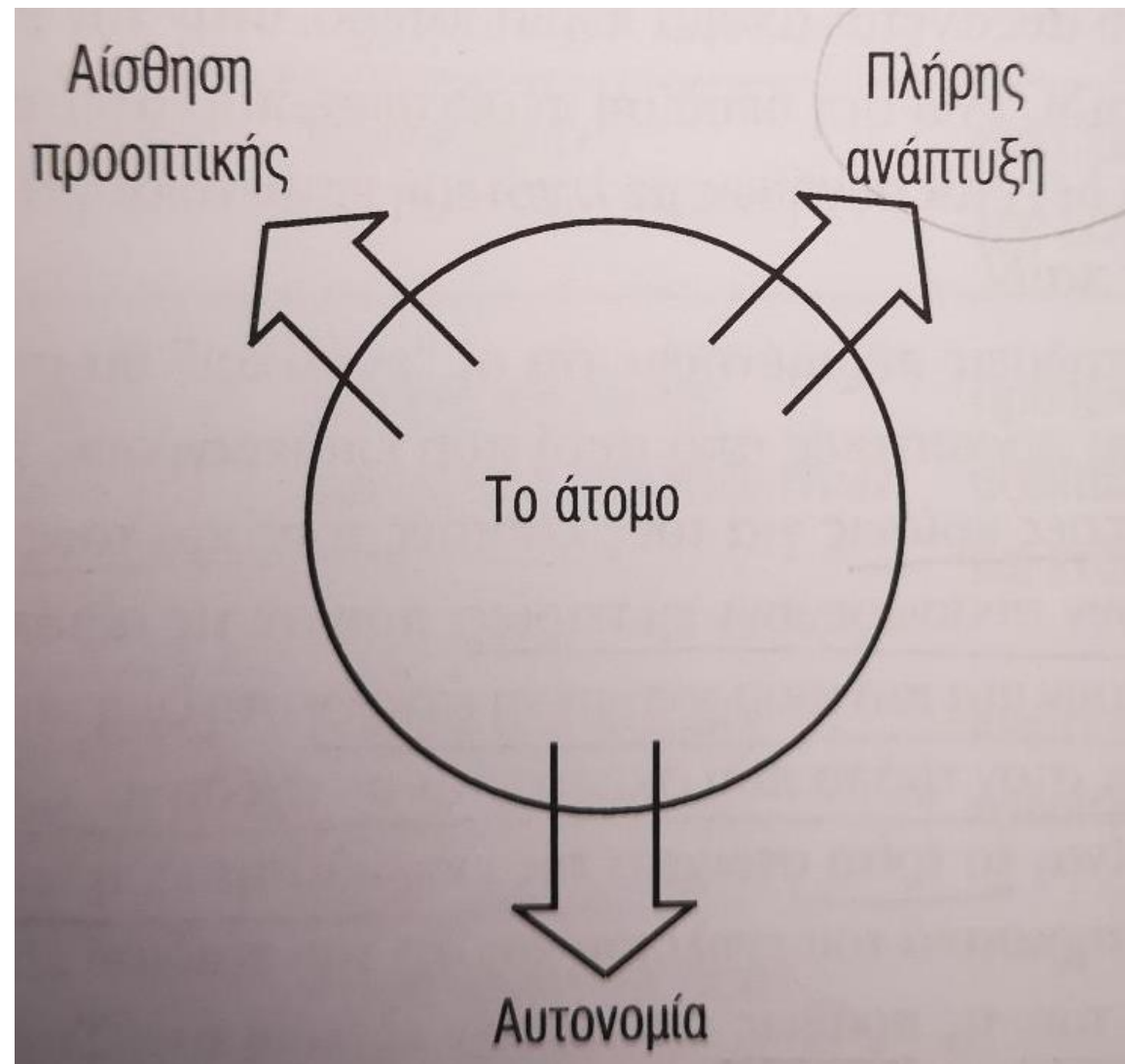
Ο ενήλικος δεν προσδιορίζεται με βάση την ηλικία

αλλά :

αναγνωρίζει τον εαυτό του και
αναγνωρίζεται από τους άλλους
ως τέτοιος

Πλήρους ανάπτυξης – ωριμότητα ή
παιδικότητα????

Προοπτική - σωστότερες κρίσεις για τον εαυτό τους και για τους άλλους
Αυτονομία – υπεύθυνη λήψη αποφάσεων και εκούσια συμπεριφορά



Ενήλικος και ενηλικιότητα

- νομική προσέγγιση
- βιολογική προσέγγιση
- ψυχολογική προσέγγιση
- κοινωνιολογική προσέγγιση

Η Εκπαίδευση Ενηλίκων απευθύνεται σε άτομα που θεωρούνται ενήλικες με βάση τις συνθήκες της ζωής τους και την δυνατότητα που έχουν να λαμβάνουν αποφάσεις μόνοι τους και να αυτοκαθορίζονται ανεξάρτητα από τον περιορισμό του να έχουν ολοκληρώσει ή όχι τα 18 έτη ηλικίας

«...κατά πόσον ο εκπαιδευόμενος αναγνωρίζει στον εαυτό του στοιχεία ωριμότητας και τάσης αυτοπροσδιορισμού, που χαρακτηρίζουν την ενήλικη φάση του βίου, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζεται από τους άλλους κατά τον ίδιο τρόπο» (Κόκκος, 2005)

Δόμηση περιεχομένου - ανάγκες

Πυραμίδα Masllow

Σχεδίαση προγραμμάτων
εκπαίδευσης ενηλίκων



ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ



ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ / ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

◦
Γνώσεις

◦
Δεξιότητες

◦
Στάσεις

Οποιαδήποτε σχεδόν μόνιμη
αλλαγή στα επίπεδα των γνώσεων,
δεξιοτήτων και στάσεων

Μάθηση



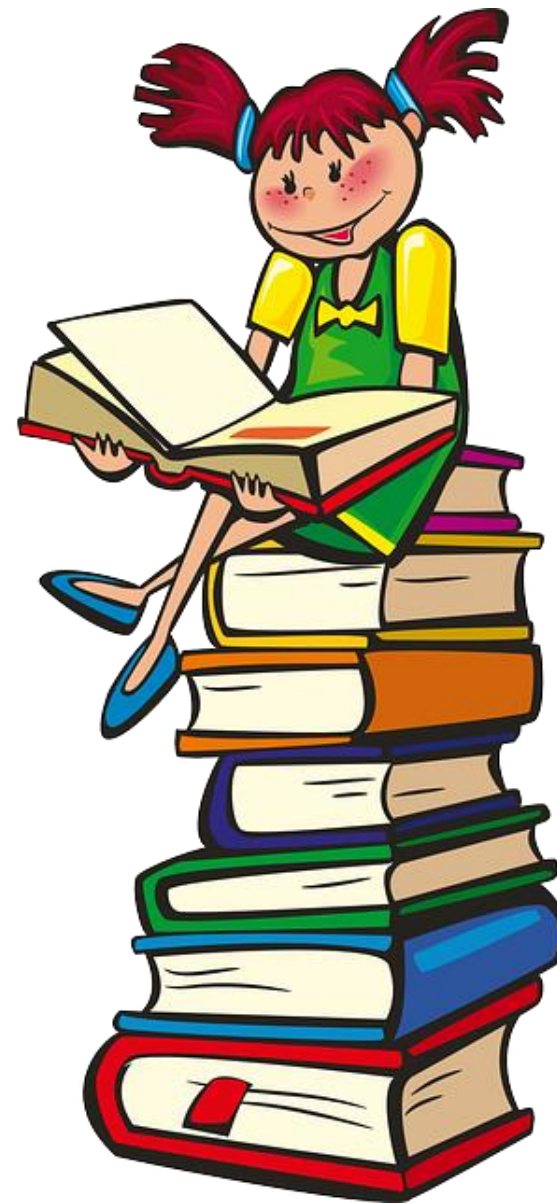
Εκπαιδευτικές ανάγκες ενηλίκων

Διαθεσιμότητα πληθυσμού-στόχου με βάση:

- Τα προσωπικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού –στόχου (στόχους, προσδοκίες, ενδιαφέροντα, κίνητρα, εμπειρίες, στάσεις, βιώματα, προσωπικές ανάγκες).
- Εκπαιδευτικά, επαγγελματικά & κοινωνικά χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, οικογ. Κατάσταση, επίπεδο εκπαίδευσης, επαγγ. εξειδίκευση και εμπειρία, κοινωνικές, πολιτικές & πολιτιστικές δραστηριότητες).

Εκπαιδευτικές ανάγκες :

- Συνειδητές και ρητές
- Συνειδητές και μη ρητές
- Λανθάνουσες (μη ρητές)



Τυπολογία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Coombs

Coombs & Ahmed, 1974



- Τυπική Εκπαίδευση

- Μη-τυπική Εκπαίδευση

- Άτυπη Εκπαίδευση

Τυπολογία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Coombs

Coombs & Ahmed, 1974



- **Τυπική εκπαίδευση** : Το **ιεραρχικά δομημένο, χρονικά διαβαθμισμένο** εκπαιδευτικό σύστημα, από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση έως το πανεπιστήμιο και τις μεταπτυχιακές σπουδές, που περιλαμβάνει, πέραν των γενικών ακαδημαϊκών σπουδών, μια ποικιλία εξειδικευμένων προγραμμάτων και οργανισμών για την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση.

Τυπολογία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Coombs

Coombs & Ahmed, 1974



- **Μη τυπική εκπαίδευση:**

Κάθε οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα **εκτός** του καθιερωμένου εκπαιδευτικού συστήματος, είτε μεμονωμένη είτε ως μέρος μιας ευρύτερης δραστηριότητας, που στοχεύει σε συγκεκριμένο κοινό και βασίζεται σε συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους.

Τυπολογία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Coombs

Coombs & Ahmed, 1974

- **Άτυπη εκπαίδευση:** **Η δια βίου διαδικασία** όπου το κάθε άτομο μέσα από καθημερινές δραστηριότητες αποκτά γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις & αξίες, δηλαδή από την καθημερινή του εμπειρία και την επίδραση του περιβάλλοντος (την οικογένεια, τη γειτονιά, την εργασία, την ψυχαγωγία, την εργασία, τις βιβλιοθήκες και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας). **Συνεχής διαδικασία!!**



Δια Βίου Μάθηση

Η διά βίου μάθηση αναφέρεται στη συνεχή εκπαιδευτική και προσωπική ανάπτυξη που συμβαίνει σε όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου.

Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά των ενηλίκων που επηρεάζουν τη μάθησή τους ??



Χαρακτηριστικά των Ενηλίκων

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους ??

Σκιαγραφώντας το ΠΡΟΦΙΛ των Ενηλίκων....



Πως μαθαίνουν ???

Χαρακτηριστικά των Ενηλίκων ως Μαθητών



Οι ενήλικες μαθητές έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που διαφέρουν από τα παιδιά και επηρεάζουν τον τρόπο που μαθαίνουν:

Lecture 10
Introduction to the
Introduction to the



- Είναι ενήλικοι και χαρακτηρίζονται από τάση για αυτοκαθορισμό
- Διαθέτουν πλήθος γνώσεων, δεξιοτήτων, εμπειριών, αξιών και στάσεων
- Βρίσκονται σε μια συνεχιζόμενη διεργασία εξέλιξης

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - II



- Συμμετέχουν σε όλες τις διαστάσεις της κοινωνικής ζωής
- Έχουν ενδιαφέροντα και ασχολίες «ανταγωνιστικές» προς τη μάθηση

Χαρακτηριστικά των Ενηλίκων ως Μαθητών

Συνειδητή συμμετοχή: Οι ενήλικες επιδιώκουν τη μάθηση με συνέπεια και στόχο

Στόχοι-Εσωτερική κινητοποίηση: Κινητοποιούνται από εσωτερικές ανάγκες και έχουν συγκεκριμένους στόχους, για επαγγελματική εξέλιξη ή για προσωπική ανάπτυξη

Εμπειρία: Φέρνουν εμπειρίες που επηρεάζουν τον τρόπο που μαθαίνουν και μπορούν να αποτελούν την βάση για τη νέα γνώση.

Προσανατολισμός στη ζωή: Η μάθηση τους είναι συχνά προσανατολισμένη στην επίλυση προβλημάτων της καθημερινότητας ή της επαγγελματικής ζωής.

Προσδοκίες: Έχουν διαμορφωμένες προσδοκίες σχετικά με τη διαδικασία μάθησης

Αυτονομία: Είναι αυτόνομοι και έχουν διαμορφώσει τα δικά τους μοντέλα μάθησης

Διαμορφωμένη προσωπικότητα: Έχουν ήδη διαμορφωμένες απόψεις, αξίες και ενδιαφέροντα, τα οποία συνδέονται με τη μάθησή τους

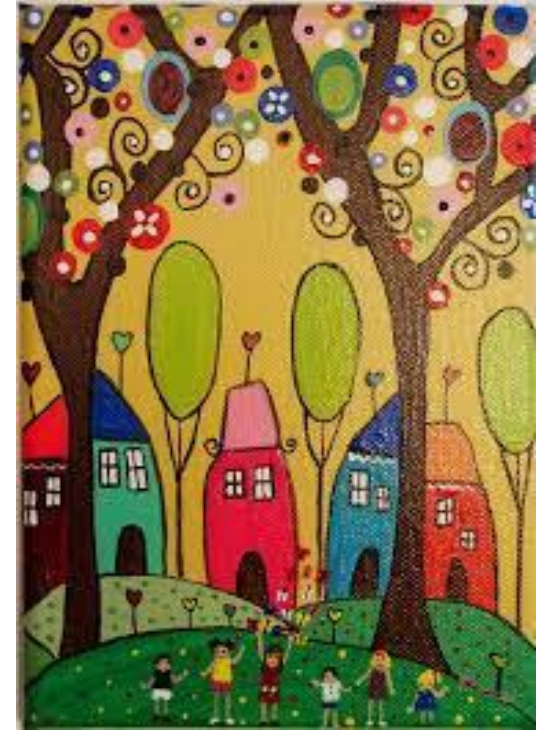
Ανάπτυξη: Βρίσκονται σε μια εξελισσόμενη διαδικασία ανάπτυξης και όχι σε ένα αρχικό στάδιο

Συνδέση με την πραγματικότητα: Αναζητούν άμεση πρακτική εφαρμογή των γνώσεων που αποκτούν.



Πως επιδρά η Τέχνη στην ενηλικιότητα των ανθρώπων??

Η τέχνη ενισχύει την εκπαιδευτική διαδικασία, βελτιώνοντας τη δημιουργικότητα, την κριτική σκέψη, τη συνεργασία και τη συναισθηματική νοημοσύνη



Λειτουργεί ως ισχυρό εργαλείο που καθιστά τη μάθηση πιο ευχάριστη και αποτελεσματική, βοηθώντας τους μαθητές να ερμηνεύουν πληροφορίες, να κατανοούν διαφορετικές οπτικές γωνίες και να διατηρούν τη γνώση μέσω οπτικών και δημιουργικών μέσων

Οφέλη της ενσωμάτωσης της τέχνης στην εκπαίδευση

- **Ενίσχυση δημιουργικότητας και κριτικής σκέψης:** Η τέχνη προσφέρει τρόπους να αναλύουν, να ερμηνεύουν και να αξιολογούν πληροφορίες από διάφορες οπτικές γωνίες
- **Βελτίωση κατανόησης και μνήμης:** Η παρουσίαση πληροφοριών με δημιουργικό και οπτικά ελκυστικό τρόπο, μέσω της τέχνης, διευκολύνει την κατανόηση και την ανάκληση της γνώσης
- **Ενίσχυση συναισθηματικής νοημοσύνης:** Η ενασχόληση με την τέχνη επιτρέπει στους μαθητές να εξερευνήσουν τα συναισθήματά τους, να αναπτύξουν ενσυναίσθηση και να κατανοήσουν καλύτερα τον εαυτό τους και τους άλλους
- **Αύξηση δέσμευσης:** Η τέχνη κάνει τη μαθησιακή διαδικασία πιο ευχάριστη και ελκυστική, ενθαρρύνοντας την ενεργό συμμετοχή τους
- **Προώθηση πολιτισμικής κατανόησης:** Η τέχνη μπορεί να βοηθήσει να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν τη διαφορετικότητα πολιτισμών, παραδόσεων και ταυτοτήτων



Χαρακτηριστικά ενηλίκων και ρόλος του εκπαιδευτή



- **Ενεργητική συμμετοχή** vs. μεταφορά γνώσης
- Κάλυψη αναγκών
- Σεβασμός στην ενηλικιότητα
- «Από δάσκαλος, διευκολυντής / εμπνευστή»

Βασικά προσόντα του εκπαιδευτή

(τυπολογία Mocker & Noble, 24 περιοχές προσόντων)

- βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων
- διερεύνηση αναγκών
- στοχοθεσία προσαρμοσμένη στις ανάγκες της ομάδας
- δόμηση διδακτικής ενότητας
- χρήση των κατάλληλων (και κατά το δυνατόν συμμετοχικών) εκπαιδευτικών τεχνικών
- αξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση

Εκπαιδευτικές Τεχνικές για Ενεργητική Συμμετοχή

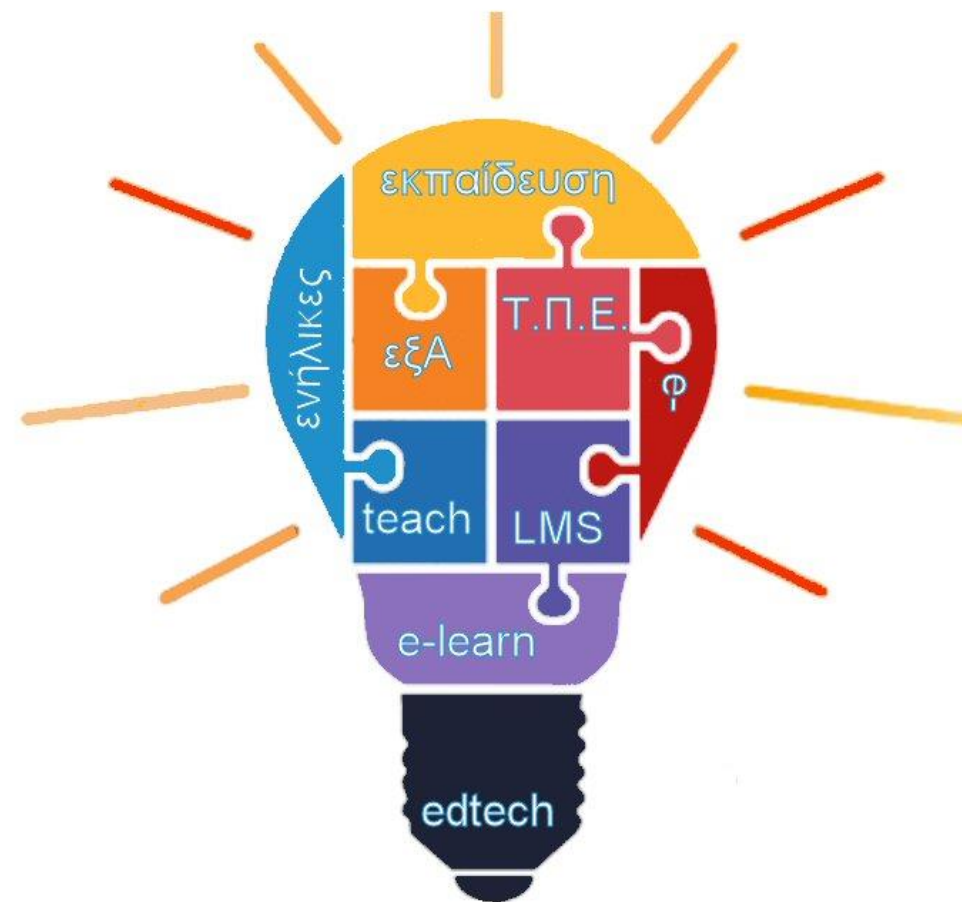
Οι εκπαιδευτικές τεχνικές πρέπει να είναι συμβατές με τις αρχές μάθησης ενηλίκων:

- συνδυασμός της σκέψης με την πράξη, σύνδεση του αντικειμένου μάθησης με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων, ευρετική πορεία προς τη γνώση, ανάπτυξη του κριτικού τρόπου σκέψης, αμφίδρομες σχέσεις εκπαιδευτή - εκπαιδευόμενων.



Οι Βασικές Τεχνικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων περιλαμβάνουν:

- ✓ τη χρήση σύγχρονων θεωριών και εφαρμογών,
- ✓ την εστίαση στα χαρακτηριστικά και τα εμπόδια των ενηλίκων εκπαιδευομένων,
- ✓ την αποτελεσματική διεξαγωγή της εναρκτήριας συνάντησης,
- ✓ και την ενσωμάτωση εργασιών, τεχνικών ομάδων, και αξιολόγησης



Βασικές Τεχνικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων:

(I από III)

- **Σύγχρονες θεωρίες και εφαρμογές:** Χρήση σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων και θεωριών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των ενηλίκων
- **Ενεργή συμμετοχή και αλληλεπίδραση:** Δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι ενήλικοι συμμετέχουν ενεργά, αμφισβητούν, συζητούν και συνεργάζονται
- **Διαχείριση της εναρκτήριας συνάντησης:**
Η πρώτη συνάντηση είναι κρίσιμη για τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και τη θέσπιση των στόχων της εκπαίδευσης



Βασικές Τεχνικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων:

(II από III)

- **Ενσωμάτωση εμπειρίας:** Σύνδεση της νέας γνώσης με την υπάρχουσα εμπειρία των εκπαιδευομένων για να γίνει η μάθηση πιο ουσιαστική και σχετική
- **Δυναμική ομάδας:** Εργασία σε ομάδες για την ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων, την ανταλλαγή απόψεων και την ενίσχυση της ομαδικής δυναμικής



Βασικές Τεχνικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων:

(III από III)

- **Αξιολόγηση:** Συχνή αξιολόγηση της προόδου των εκπαιδευομένων, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και στο τέλος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, για να διασφαλιστεί η κατανόηση και η εμπέδωση της γνώσης

- **Ανατροφοδότηση και υποστήριξη:** Παροχή εποικοδομητικής ανατροφοδότησης και υποστήριξης στους εκπαιδευομένους για να τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν εμπόδια και να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους

- **Ενσωμάτωση γραπτής εργασίας:** Η χρήση γραπτών εργασιών μπορεί να βοηθήσει τους ενήλικες να εμβαθύνουν σε θέματα και να αναπτύξουν δεξιότητες γραπτού λόγου



Εκπαιδευτικές Τεχνικές για Ενεργητική Συμμετοχή:

- Εισήγηση
- Μελέτη περίπτωσης (υποθετικό παράδειγμα, που αντανακλά μια ευρύτερη κατάσταση για διερεύνηση)
- Παιχνίδι ρόλων (Οι εκπαιδευόμενοι υποδύονται ρόλους/ βιωματικού τύπου)
- Προσομοίωση κατάστασης
- Ερωτήσεις – απαντήσεις (μάθηση μέσω ερωταποκρίσεων. Γι' αυτό το λόγο η τεχνική ονομάζεται και "μαιευτική") / Συζήτηση (αναπτύσσεται η ικανότητα συνεργασίας)
- "Καταιγισμός ιδεών" (Brainstorming)
- Χιονοστιβάδα (κάθε εκπαιδευόμενος σχολιάζει γραπτά & συγκρίνει τα σχόλιά του με κάποιον άλλο (ανά 2), μετά επαναλαμβάνεται αυτό ανά 4 άτομα & παρουσιάζονται στην ολομέλεια, γίνεται σύνθεση, εξάγονται συμπεράσματα)
- Επίδειξη - Ομάδες Εργασίας -
- Πρακτικές ασκήσεις & - Επίσκεψη πεδίου



Για τη διερεύνηση των Εκπαιδευτικών αναγκών και τη συλλογή στοιχείων

Περιγραφική δειγματοληψία με ερωτηματολόγια ή κατευθυνόμενες συνεντεύξεις και προσδιορισμός **αντιπροσωπευτικού δείγματος ή διαθέσιμου δείγματος** – στατιστικές μέθοδοι ανάλυσης (ποσοτικά δεδομένα)

Σκόπιμη δειγματοληψία (επιλέγοντας δείγμα χαρακτηριστικό και τυπικό από την ομάδα –στόχο)

Δειγματοληψία χιονοστιβάδα (εντοπίζοντας ένα μικρό αριθμό ατόμων από την ομάδα- στόχο, που θα μας οδηγήσουν σε άλλα άτομα – όπως ειδικές κοινωνικές ομάδες πχ. πρόσφυγες, αποφυλακισμένοι, λαθρομετανάστες, πρώην χρήστες ουσιών κλπ)

Δειγματοληψία κατά δεσμίδες (πχ σε πρόγραμμα εκπαιδευτικών μιας διοικητικής περιφέρειας επιλέγουμε ένα συγκεκριμένο αριθμό σχολείων).

Δόμηση προγράμματος ενηλίκων

Εκπαιδευτικές ενότητες με σύνολο ωρών

Θεωρητικές γνώσεις – Πρακτική (ανάπτυξη ικανοτήτων-δεξιοτήτων)

Ώρες - θεωρητικής εκπαίδευσης και ώρες πρακτικής άσκησης

Στάσεις συμπεριφορές που αναμένεται να αναπτυχθούν

Αξιολόγηση (κριτήριο αξιολόγησης)

Εργασία 2^η :

- Ποια από τις παραπάνω εφαρμογές αναφορικά με τις βασικές Τεχνικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων σας κέντρισε περισσότερο το ενδιαφέρον ??
- Δώστε ένα παράδειγμα χρήσης, στην πράξη, αυτής της Τεχνικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων, σε 3 παραγράφους.



Σενάριο:

Παράδειγμα Χρήσης στην Πράξη

Μια εταιρεία παραγωγής καλλυντικών προμηθεύεται νέα, αυτοματοποιημένα μηχανήματα συσκευασίας. Οι εργαζόμενοι, παρότι έμπειροι στα παλιά συστήματα, χρειάζονται εκπαίδευση στις νέες τεχνολογίες.

Εφαρμογή Τεχνικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων:

1.Ανάλυση Αναγκών: Οι εκπαιδευτές συνεργάζονται με τη διοίκηση και τους εργαζόμενους για να εντοπίσουν ποιες δεξιότητες λείπουν από το προσωπικό (π.χ., χειρισμός λογισμικού PLC, διάγνωση βλαβών στα νέα μηχανήματα).

2.Σχεδιασμός Προγράμματος: Δημιουργείται ένα ευέλικτο πρόγραμμα κατάρτισης που συνδυάζει:

- Σύντομη θεωρητική εισήγηση (για τις βασικές αρχές λειτουργίας).
- Πρακτική άσκηση/βιωματική μάθηση επάνω στα νέα μηχανήματα, μέσα στο εργοστάσιο ή σε ειδικά διαμορφωμένο εργαστήριο.
- Μελέτη περιπτώσεων πραγματικών προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν κατά τη λειτουργία (troubleshooting).
- Εργασία σε ομάδες για προώθηση συνεργασίας και ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των εργαζομένων.

3.Υλοποίηση: Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι, έχοντας ήδη εργασιακή εμπειρία, ενεργοποιούνται περισσότερο όταν βλέπουν την άμεση σύνδεση θεωρίας με πράξη (ενεργητική μάθηση). Μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν τα νέα εργαλεία και μεθόδους, με άμεση επίβλεψη από πιστοποιημένους εκπαιδευτές.

4.Αξιολόγηση & Αποτέλεσμα: Μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, οι εργαζόμενοι είναι σε θέση να χειριστούν αποτελεσματικά τα νέα μηχανήματα, μειώνοντας τον χρόνο προσαρμογής, τα σφάλματα και αυξάνοντας την παραγωγικότητα της εταιρείας. Η εκπαίδευση αξιολογείται με βάση την απόδοσή τους στο πραγματικό εργασιακό περιβάλλον.

Σε αυτό το παράδειγμα, η τεχνική εκπαίδευση ενηλίκων εφαρμόζεται για την **αναβάθμιση δεξιοτήτων (upskilling)** και την κάλυψη συγκεκριμένων, άμεσων αναγκών της αγοράς εργασίας, αξιοποιώντας την προϋπάρχουσα εμπειρία των εκπαιδευομένων.



Σας ευχαριστούμε για
την προσοχή σας!!

Βιβλιογραφία:

Καραλής, Θ. 2005α. Σχεδιασμός προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων.

Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

—. 2005β. Αξιολόγηση προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

—. 2010. Η εξέλιξη της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα, στο Δ. Βεργίδη & Α. Κόκκος (επιμ.). Εκπαίδευση ενηλίκων: διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές, σσ. 17-42. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Καραλής, Θ. (επιμ.). 2010. Διά βίου μάθηση και πιστοποίηση. Αθήνα: ΙΝΕ-ΓΣΕΕ.

Karalis, T. & Vergidis, D. 2004. Lifelong Education in Greece: Recent Developments and Current Trends, *International Journal of Lifelong Education* 23(2): 179-189.

Kirpatrick, D. L. 1994. Evaluating Training Programs: the Four Levels. Καλιφόρνια: Berrett-Koehler.

Maslow, A. H. 1954. Motivation and Personality. Νέα Υόρκη: Harper.

Mezirow, J. 2007. Μαθαίνοντας να σκεφτόμαστε όπως ένας ενήλικος: κεντρικές έννοιες της θεωρίας του μετασχηματισμού, στο J. Mezirow και Συνεργάτες. (επιμ.). Η μετασχηματίζουσα μάθηση. Αθήνα: Μεταίχμιο

Rogers, A. 1999. Η εκπαίδευση ενηλίκων. Αθήνα: Μεταίχμιο.